

theoBlogy

theoBlogy
Miro Kocúr

Miro Kocúr
theoBlogy

Copyright © Miro Kocúr, 2011
Illustrations © Fero Guldán
Design & Layout © Peter Gála, 2011
Copyright © Artforum, 2011

Artforum

Na cestu

Miro Kocúr sa v posledných rokoch vypracoval na jedného z najlepšie informovaných slovenských žurnalistov na cirkevnú a náboženskú tému. Pre mňa to je vzácny objav. Konečne niekto hodnotí dôležitú oblasť nášho verejného života kompetentne a na úrovni.

Vo svojej knižke sa sústreďuje hlavne na témy, ktoré sa v cirkevných médiách obchádzajú, jednostranne prezentujú ako samozrejmé a vyriešené. Je kritický. Inakšie to nejde. Môžeme byť radi, že kritika je lútostná a chápaná.

Miro Kocúr miluje cirkev. Láskou vášnivou, takou, ako o nej sníval vo svojom detstve. Trápi sa s jej slabými stránkami. Vidí nutnosť poctivo sa vyrovať s nezdravou minulosťou, so zarytým a pohodlným mlčaním a s pokrytectvom. V súmraku duchovných hodnôt jasne vidí príležitosť, ako sa prihovoriť k súčasnému svetu.

Miro Kocúr miluje cirkev. Na rozdiel od jeho súčasníkov, ktorí sa už ako deti po prvom svätom prijímaní rozlúčili so všetkým, čo sa v škole, alebo v kostole naučili. Na rozdiel od miliónov veriacich na Slovensku, ktorí ticho odišli a nechcú mať nič spoločné s tým nezrozumiteľným, nemožným a starým svetom. Miro Kocúr ostal verný a veriaci. Stále verí, že cirkev sa pri službe svetu unavila, ale svoje dary všetky nerozdala. Cirkvi sa nevzdáva. Slúži jej s najlepším vedomím a svedomím.

Miro Kocúr na rozdiel od väčšiny veriacich dostal mimoriadny talent. Veľa vie. Ak medzi slepými je jednooký kráľom, Miro Kocúr je jasnozrivý. Vidí aj da-

leko dopredu. Aj tam, kde my nič nevidíme. Dokáže to vysloviť. S brilantnou presnosťou definuje súčasné problémy, vie odhadnúť naše možné miesto vo svete a právom sa hnevá, ako kompetentní ľudia v mene svoje „viery“ zahadzujú šance byť svetlom pre náš svet. Jeden z prvých angažovaných kresťanov, ktorý sa nebojí a slobodne prejavuje svoj názor. Príčiny morálneho marazmu vidí aj v zlyhaní duchovných centier.

Miro Kocúr je prorok. Dostal tento dar, zvolil si tú cestu a podľa všetkých zákonov nemôže čakať, že ho budú vychvalovať, citovať, tobôž nosiť na rukách. Môže si byť istý len tým, že ho neukrižujú, či neukameňujú. Zvolil si kazateľnicu, o ktorej sa väčšine kňazov ani len nesníva. Na hlásanie evanjelia používa najmodernejšie médiá. Tí, čo ho nechápu, majú iný dar, idú inou cestou, nemusia s ním vo všetkom súhlasiť, ale už ho nemôžu umlčať, prekričať, či spochybniť. Ostáva jediná cesta. Treba sa s ním rozprávať. Pokojne a slušne, ako sa rozprávame s veľmi informovanými ľuďmi. Právom sa dovoľáva dialógu, a ten dialóg buď bude, alebo sa celá opozícia zabetónuje a „umrie vo svojich hriechoch“.

Autor knižky už nie je sám. Na Slovensku sú stovky ľudí, ktorí vo svojom nadšení vyštartovali do služby veriacim a boli aj sú ochotní život za nich položiť. Ich príklon k ľuďom, vedomá zmena ich postavenia sa nedá banalizovať ako zlyhanie, či zrada. Naopak, budeme sa musieť pýtať, ako je to možné, že takí pekní ľudia odchádzajú, a so všetkou úctou k nám, čo sme ostali, či to je jediný správny postoj. Podľa nášho archetypu dobrý pastier hľadá čo i len jedinou stratenú ovečku. Ak sa nám na Slovensku stratilo

z kostola sedemdesiat až osemdesiat percent veriacich, či oni nepotrebujú pastierov? Preto sa s Kocúrom a so stovkami jemu podobných bratov a sestier vo viere budeme musieť rozprávať. Pokojne a pokorne. Ak nie z lásky, tak aspoň zo zodpovednosti za to, za čo sme platení a honorovaní.

Podobne ako v rodinách, aj v cirkvi nám dospelé deti spievajú pesničky, ktoré sme ešte nepočuli a nemusia sa nám páčiť. Ústa im zavrieť nesmieme. Ani by som to neradil.

Kocúrovu knižku budú čítať a študovať biskupi, kňazi, ktorí na to majú, a stane sa témou na diskusie. Bolo by správne, aby sme ho ako múdreho a informovaného učiteľa s úctou pozvali, počúvali, aby nám niektoré názory vysvetlil. Som presvedčený, že ani on sa nerobí neomylným. Pri podobnom prijatí jeho knižky by mohol vzniknúť vytúžený dialóg, ktorý by obohatil autora aj našu ešte veriacu a hladajúcu spoločnosť.

ANTON SRHOLEC
Bratislava, september 2010

Teológia a theoBlogy

Strážcovia slovenského jazyka nebudú mať z názvu tejto knihy radosť. TheoBlogy je určite slovenský novotvar a len ťažko si bude hľadať cestu do slovníka slovenského jazyka. Pri pohľade na tri roky môjho blogovania na stránke www.sme.sk som videl nielen to, čo som napísal, ale aj to, čo ostáva tak trochu neuchopiteľné.

Prešli sme do elektronického priestoru, a veľa vecí sa tým urýchlilo. Za obrazovkou počítača po jeho vypnutí však ostal chlad a neprítomnosť. Lenže zapnutý počítač je cez obrazovku do slova a do písmena oknom do celého sveta, ale aj do príbýtkov našich priateľov. No aj do domácnosti vlastnej. Keď naša dcéra Lea hovorí dedovi, aby jej zahral „duša má“, dedo sedí pri klavíri a díva sa na obrazovku svojho notebooku. Lea ho oslovuje zo vzdialenosti viac ako tisíc kilometrov a on jej – vďaka tej úžasnej vecičke, čo voláme Skype – vykúzlil z klávesov svojho piana na počkanie melódiu *Prší, prší...* Ja spievam, dedo hrá, Lea sa baví. Elektronický svet nových médií nám takto pomáha stretávať našich rodičov a udržiavať spojenie s domovom a domácimi.

Po rozhodnutí opustiť kňazskú službu som však zažil zaujímavú a takpovediac inverznú situáciu. Napriek blízkosti ľudí sa moje spojenie s mnohými prerušilo. Opustil som kňazskú službu z im neznámych dôvodov. Nevedel som, ako si v tejto situácii poradiť. Preto som radšej ostal ticho. Začal som žiť a pracovať inde. No tridsaťštyri rokov vzťahov a väzieb, ktoré sa značne zredukovali, mi zanechalo v duši prázdno ako po veľkom strome vytrhnutom tatranskou víchricou. Prečo sa to stalo? pýtal som sa sám seba.

Vyrástol som v meste pod Tatrami, ktoré bolo dosť mladé a dosť veľké na to, aby sa vyhlo tradičným stereotypom. Mojim najlepším kamarátom z detstva bol Miki, ktorý hovoril doma s rodičmi len po maďarsky. Mali sme priateľov, pochádzali z Čiech a hovorili po česky. V škole som mal spolužiakov Rómov, a tí sa bavili zásadne po rómsky. Baťov Svit bol aj počas komunizmu pod Tatrami zvláštnym miestom interkulturálneho dialógu. Ako kresťan a katolík som mal zo Svitú ešte jednu skúsenosť, ktorá je na Slovensku pomerne vzácna. V našom meste nebol kostol. Pamätám si, keď počet obyvateľov tohto podtatranského mestečka atakoval číslo jedenásťtisíc. Komunistický puč prišiel po vojne skôr, ako sa stihli realizovať štúdie a projekty stavby nového kostola. Priemyselné mesto sa malo stať prototypom proletárskeho mesta bez akýchkoľvek znakov náboženského života.

Moje ľudské aj duchovné dozrievanie bolo pestré, no určite nebolo tradičné. Nebolo ani vidiecke, ani mestské. Cestovali sme často k starým rodičom na Liptov i za Maguru. Tam sme trávili aj prázdniny. Počas školského roka sme boli doma častejšie. Kdesi do obdobia dospievania by som zaradil to, čo bolo v mojom živote kľúčové. Bolo to stretnutie s človekom kultúry a ducha v tom najlepšom zmysle slova. Bol ním Ján Maga, ktorý sa stal farárom v neďalekých Batizovciach. Tie boli pre nás, čo sme žili vo Svite, duchovným prístavom. Tam sme dostávali mnohí do rúk prvé vtedy zakázané časopisy a knihy. Niektoré sme aj sami tlačili, viazali a šírili. Bol to dôležitý mílnik v mojom živote. Ján Maga stál pri mne od konca sedemdesiatych rokov až do svojej smrti. Ako učiteľ, životný vzor, inšpirátor, diskusný partner, duchovný sprievodca a špirituál v kňazskom seminári.

Keď sa cirkev v ponovembrovej spoločnosti začínala hľadať v novej životnej realite, vnímal som svoj odchod z lekárskej fakulty ako prirodzené pokračovanie toho, čo som v ži-

vote hľadal a chcel robiť. Uvažovať o hlbších súvislostiach, hľadanie toho podstatného a nachádzanie nových ciest. Nechať sa inšpirovať a inšpirovať iných. Teológia ako veda sa mi zdala logickou syntézou pri hľadaní zmyslu vecí a hľadanie pravdy.

Cirkev v nových situáciách ponovembrového vývoja prechádzala obdobiami, keď som jej nerozumel. Prečo sa tí, ktorí čakali oslobodenie a slobodu, prestali navzájom podporovať? Prečo ľudia, prenasledovaní za komunizmu, nemohli nájsť v ponovembrovej cirkvi primeranejší priestor pre svoje vyjadrenia a realizáciu svojich vízií? Nemusíme všetko pochopiť. O všetkom je však potrebné uvažovať.

Tak vznikla aj táto zbierka textov. Sú v nej reflexie krátke i dlhšie. Je v nej rozhovor i dlhšia analytická esej. Sú v nej zamyslenia na biblické témy. Sú v nej texty zaoberajúce sa tým, ako kresťan a cirkev môžu vnímať svet a jeho aktuálne problémy. Ak očakávate definitívne odpovede na dôležité otázky, nemôže vám ich ponúknuť. Táto kniha je krátkym výberom z blogov inšpirovaných úvahami veriaceho človeka. Moje blogy na témy súvisiace s osobným prežívaním viery začali vznikať už veľmi dávno. Pri štúdiu, uvažovaní, pri modlitbách, na ulici, len tak... Zapisoval som si krátke myšlienky či postrehy. Nikde som ich však nepublikoval. Ostávali rozmiestnené vnútri vlastnej duchovnej kartotéky. Tieto individuálne vstupy, komentáre udalostí či ich popis ostávali aj ako záložky v knihách, či ako krátke dokumenty v počítači. Na elektronický blog denníka SME či na stránku www.aomega.sk som tieto úlomky a ich rozvinutejšie verzie začal umiestňovať v lete 2007.

Blogy sa na webovej stránke zobrazujú v inverznom poradí. Najstaršie sú v jej útrobach, do ruky sa čitateľovi dostane len to najnovšie. Knižný výber sa drží chronológie. Prvý a najstarší blog je na začiatku.

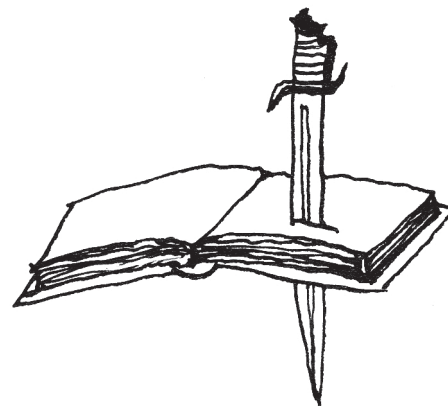
Okrem blogov nájdete v knihe aj jeden text – esej *Inštitúcia a inkarnácia* –, ktorý bol publikovaný elektronicky na stránke www.teoforum.sk a jeden rozhovor pre denník SME. Ostatné texty sú z môjho blogu či zo stránky aomega.sk.

Čo ma na blogu a na webe, ktorý editujem, fascinuje, je ich interaktívna stránka. Návštevníci texty komentujú a vyjadrujú sa k téme. Píšu maily s otázkami. Nie je to statický text. Blog umožňuje dialóg a je na to aj stavaný. Blogy komentujú správy na určitú tému, niektoré sú takpovediac osobnými denníkmi. Aj moje blogy sú také. Kombinujú texty, obrázky, videá a umožňujú hyperlinkové prepojenia na iné blogy, pramene či texty alebo webstránky súvisiace s témou blogu. Interaktívny formát blogu mi umožňuje často korigovať názory, či dovysvetliť to, čo bolo v blogu napísané a nedostatočne vysvetlené či pochopené. V tom majú blogy oproti papierovej knihe výhodu. Umožňujú pokračovanie príbehu, ktorý sa začal v myšli jeho čitateľov. Diskusie vedia byť často aj nemilosrdne tvrdé a etiketa či etika týchto diskusií sa pomaly stávajú aj predmetom odborných debát. Hovorí sa o tzv. *Cyber Hatred*. Anonymita umožňuje aj zneužívanie diskusií na osobné útoky či netolerantné výpady. Na to som si musel ako neanonymný autor zvykať. V počítačových fázach blogovania som sa diskusiami a osobnými útokmi dosť trápil. Pre ich ofenzívny charakter som ich pod pár textami ani neotvoril. Zdalo sa mi, že diskutéri urážajú okrem mňa aj ľudí, ktorí sú mi drahí a vzácní.

Keď som sa však zamyslel nad tým, ako som sa cez tieto diskusie a texty mohol stretnúť s novými ľuďmi a vytvoriť tak nové priateľstvá a vzťahy, som si istý, že to stálo a stále stojí za to. TheoBlogy sú pre mňa cestou hovoriť o veciach, ktoré nás presahujú a sú hodné úvahy a rozhovoru. Táto kniha je pokusom niečo z ich atmosféry preniesť aj na papier. Možno budú pozvaním pre niektorých nových čitateľov, aby

sa vydali na dobrodružnú cestu myslenia a blogovania spolu so mnou. Teológia je pre mňa vedou par excellence – vedou, kde teóriu a prax nemožno oddeliť. Tajomstvo hľadania a objavovania sa deje len v dialógu. Niekedy kostrbatom a výbušnom. Je to však stále tak trochu pokračovanie toho zápasu, ktorý Jakub zviezol pri brode pri Jabboku v tridsiatej druhej kapitole knihy Genezis. Odvtedy sa už volal Izrael. Je to dialóg s otvoreným koncom. Hľadanie pravdy musí ostať aj pre teológiu tým najposvätejším cieľom. Bez rozhovoru a niekedy aj šokujúceho poznania to jednoducho nejde.

V knihe, ktorú máte v rukách, sú aj kresby Fera Guldana. Súčasné, dynamické, dialogické. Tie sa na blog v takejto podobe nedostanú. Nech je aj toto pridanou hodnotou zbierky teologických blogov, ktoré sa nehrajú na veľkú teológiu. Len tlmočia autorovo osobné videnie toho, čím by teológia tiež mohla byť.

Ako sa umyť a nenamočiť

utorok – 10. júl 2007 – 16.33 » www.kocur.blog.sme.sk
(uverejnené čiastočne v *Domino Efekt* 18/2007 a v časopise *RAK* 5/2007
pod názvom *Ak nebudú hovoriť, kamene zakričia*)

Na Slovensku je možné písať aj s odstupom rokov o tej istej veci a v tom istom tóne a stále aktuálne. Stačí, ak niekto stojí dostatočne neotrasiteľne vysoko v opare magickej moci. A to je veru podľa mňa zaujímavé. Nič sa nemení.

Slovensko a jeho poloha akoby ho predurčovali k preberaniu výsledkov vybojovaných bojov. Slovenská spoločnosť ako keby sama od seba netúžila po vnútornej premene. Súčasní prominentní komentátori konštatujú, že slovenskej spoločnosti pár rokov chýba veľká téma a stali sme sa nudnou krajinou.

Etická rovina fungovania demokratickej spoločnosti a jej politických, ekonomických či kultúrnych ustanovizní ponúka celkom určite tém niekoľko. Odpoveď na otázku, prečo nie je možné tieto témy nastoliť, sa po skúsenostiach ponúka intuitívne. Mohli by sme to nazvať slovenským syndrómom cisárových nových šiat. Malé i väčšie deti si všimli a vidia, že naši „cisári“ sú nahí. Efektívne mechanizmy, ako tento stav zmeniť, však ako keby nejestvovali. Každý z nás je tak trochu spolupáchatelom toho, koho by mal za normálne nastavených pravidiel volať na zodpovednosť. A preto sa svedomie národa rozhodlo mlčať. Boli uzavreté čudné pakty o vzájomnou neútočení. Nezujem o veľké témy sa potom utápa v podružných debatách, spôsobených ich ignorovaním.

Preto je na Slovensku úplne v pohode, že arcibiskup nevie uniesť váhu osobnej zodpovednosti za chyby z vlastnej

minulosti a stotožní morálnu ujmu spôsobenú jemu s ujmou katolíckej cirkvi, ktorej je len jedným z predstaviteľov. Knihy o zločinoch komunizmu či výročie Charty 77 ani zďaleka nedosahujú mediálnu pozornosť masívnej kampane za očisťovanie neočistiteľného. Počas vlády zločineckého režimu mnohí rímski katolíci boli prenasledovaní, mučení, dohnaní k emigrácii a inak spoločensky marginalizovaní, no niektorí predstavitelia katolíckej cirkvi svojou spolupracou tomu istému zločineckému režimu aktívne pomáhali a budovali si cestu k dnešnej kariére. Je podobne faktom, že mnohí kňazi nemohli verejne vykonávať pastoračnú službu alebo boli za svoje aktivity prenasledovaní. Iní ich oltárni spolupratia na nich donášali a spolupráca ich vyniesla na výslnie elitného klubu cirkevnej aristokracie. Tí, ktorí sa nesklonili pred režimom, hoci mali na vykonávanie objektívne vyššie osobnostné i odborné predpoklady, ostali pred bránami elitných jednotiek. Dnes ich spolupracovníci bývalého režimu spoľahlivo odstavili a vo verejnosti ich hlas takmer nepočuť. Kolaboranti (po slovensky spolupracovníci) rozdávali karty vtedy i teraz.

Pre svoje konzistentné etické postoje mnohí nemohli študovať teológiu tak, ako chceli, prípadne nemohli pokračovať v štúdiu na európskej úrovni. Iní, napríklad ideologickí tajomníci kolaborantského Združenia katolíckych duchovných *Pacem in Terris*¹, kráčali po pseudoakademických stupňoch komunistického vysokého školstva k hodnostiam docentov, profesorov a dôležitým funkciám v cirkevných štruktúrach. Aj vďaka tomu akademická teológia na Slovensku dodnes živorí a záujem iných humanitných či prírodovedných odborov o interdisciplinárny dialóg s teologickým predkoncilovým odvarom sa takmer rovná nezájumu. Náznakom slobodného a dialogického teologického myslenia boli nastavené spoľahlivé cenzorské hranice. Odliv teologických mozgov do za-

hraničia či do dobrovoľného vnútorného exilu registrujú len tí informovanejší. Vrcholom teologickej reflexie na Slovensku tak ostávajú pastierske listy oplývajúce moralizujúcimi prázdnyimi pózami a direktívami. Vysokí cirkevní funkcionári nechcú vidieť, ako ich postoje a spolupráca jednotlivých cirkevných prominentov napomáhala a predlžovala agóniu neznesiteľného komunistického impéria zla a nepravdy. V kresťanskom televíznom programe komentuje registrovaný agent podpísanie „papierika o spolupráci“ s ŠtB bagatelizovaním jeho významu. Vraj sa nedalo inak, povinnosti si bude plniť, pomáhať tým chcel len cirkvi a... sebe. Keď iní podobné papieriky nepodpísali, tak sa do „vznešenej“, nie nevýznamnej cirkevnej služby nedostali. Je na pováženie, ak v takýchto situáciách ostáva aj kardinálovi bližšia arcibiskupská košeľa agenta ako laický disidentský kabát či kuričove montérky.

Cirkevní funkcionári nevidia alebo nechcú vidieť ani to, ako ich postoje začiatkom deväťdesiatych rokov pomýlili dušu slovenského občana a pozastavili jeho nádejné dozrievanie. Je na pováženie, ak myslia veriaci ľudia v tom nevidia znamenie úpadku a hlbokkej dekadencie svojho „manažmentu“. Čas očistnej sebareflexie nenastáva ani pri pohľade na historické zábery prvých deportácií slovenských občanov židovského pôvodu či Bratislavského veľkého piatku. Je na pováženie, ak nikto „mienkotvorný“ na Slovensku v tom nevidí nič nenormálne.

Na veľkonočnú sobotu som v jednom príhovore počul, že svet je dnes plný ľudí, ktorí sa chcú umyť bez toho, aby sa namočili. Bolo by zaujímavé vedieť, čo majú robiť tí, čo sa už namočili a nechcú sa umyť. Pilátovo symbolické gesto umytia rúk bolo na Slovensku v podaní mocných nahradené pohodlným ostrakizovaním liberálnych médií a prehláseniami

o lojalite najvyššiemu veľkňazovi. Aj to tu už bolo. Bostonský kardinál Law, kamuflujúci pedofilné škandály, i biskup Wielgusz, zľahčujúci vlastnú spoluprácu s komunistickou tajnou službou, o tom už vedia svoje. Média ich nezomleli, len im nastavili definitívne a nemilosrdné zrkadlo. Oni, síce oneskorene, no predsa len pochopili, že aj v tomto prípade môže platiť: *vox populi, vox Dei*. I keď o úprimnosti médií je dobré metodicky pochybovať, pravda a zodpovednosť, ku ktorým v spomenutých prípadoch mocných dotlačili, za to určite stáli. Jestvuje tu totiž silná veľkonočná paralela stará takmer 2000 rokov. Ten židovský čudák Jošua z Nazaretu, dnes na Slovensku známy ako Ježiš, bol umlčaný pred dvetisíc rokmi práve tými najinformovanejšími. Hoci Annáš i Kajfáš mali ochotných prisluhovačov všade, na to miesto úplne hore pozabudli. Na tri dni. To bolo prvé veľkonočné triduum. Aké dlhé bude slovenské trojdnie zahalené hrobovým tichom o jeho smrti, nikto nevie.

Ak nebudú hovoriť tí, čo hovoriť majú, kamene zakričia. Možno. Na Slovensko raz opäť bude musieť doľahnúť zmena ako historická nevyhnutnosť. Ono sa len raz opäť prihlási k vybojovanému boju. Samozrejme s čudnou grimasou, v ktorej sa bude dať čítať všeličo, len nie výraz *heralda*. Kto si chce zachrániť vieru v dobro a pravdu, odchádza do vnútorného či vonkajšieho exilu a rezignuje na zápasy a kompromisy mocných s mocnými, ktorí dohodu a pokoj potrebujú predovšetkým kvôli vlastnému pohodliu. Túžba po pravde a dobre sa presúva z kostolov do občianskych združení, diskusijských klubov, iniciatív a neformálnych aktivít. Ako povedal pred rokmi nemecký teológ Romano Guardini, túžba po duchovnom obnovení oživa vo vnútri každého človeka. V jeho duši, presvedčení a spôsobe života. Cirkev ako inštitúcia prestala byť nádejou premeny. Jazyk rituálov a magického symbolizmu sa vyčerpá. Generácii, ktorá má vďaka in-

formovanosti a možnosti nastaviť zrkadlo dvojitej morálke kedysi nedotknuteľnej cirkevnej exekutívy (česť výnimkám, ak o nejakých vieme), nestačí už moralizovanie a dvihnúť prst. Subjektom a nositeľom prerodu a zmeny sa teda stáva skôr presvedčený, a preto aj presvedčivý jednotlivec. A to je dobre. Kto si myslí, že to znie akosi pesimisticky, chcem ho ubezpečiť, že ja v tom vidím veľkú príležitosť, a preto som chronický optimista. Na konci tohto tmavého tunela nezodpovedného spoliehania sa na tých hore a ich magickú moc vidím svetlo zodpovedného a informovaného rozhodnutia zrelého občana aj tu pod Tatrami. Bolo by skvelé, keby sa tí, ktorí tomu veria, za tým svetlom trochu rýchlejšie rozbehli.

.....
1 Ako člen Výboru Federálního sdružení katolických duchovních Pacem in terris ČSSR je uvedený napr. ThDr. František Tondra, ktorý bol opakovane po roku 1989 predsedom konferencie biskupov Česko-Slovenska ako aj Slovenska. In: Ve službách dobra a pokoje. Sborník druhého celostátního sjezdu Sdružení katolických duchovních Pacem in terris ČSSR / roku 1980. Praha: Ústřední církevní nakladatelství, 1981, s. 85.

Niekoľko viet o tých, ktorí tvrdia...

sobota – 21. júl 2007 – 21.42 » www.kocur.blog.sme.sk

Tvrdia, lebo opakujú.
Popierajú, lebo nepoznajú.
Nepoznajú, lebo nepoznali.
Nepoznali, lebo nepočuli.
Nepočuli, lebo nepočúvali,
a tak opakujú, čo nezažili –
tým jednoznačnejšie a tvrdsie,
čím viac sa to líši od toho, čo sa naučili opakovať.
A opakovanie naučeného už nemusí byť matkou múdrosti,
ak sa človek prestane učiť.
A tvrdenia prestávajú byť svedectvami.
Stávajú sa súčasťou seba-po-tvrdenia.
Kruh sa uzavrel.
Tvrdiaci sa za-tvrdí.
Kto ho otvorí...

Život ako Pravdivá Cesta,
ktorej svedectvo nikdy nebude tvrdením.
Lebo Život sa neopakuje.
Život netvrdí, Život obmäkčuje.

Moja frustrácia z náboženstva

piatok – 13. júl 2007 – 07.30 » www.kocur.blog.sme.sk

Často sa stretávam s názormi, že moje (polo)hlasné úvahy sú len dôsledkom osobnej frustrácie. Veľmi dlho som sa bránil, aby bolo moje vnímanie popisované takýmto – pre mňa – negatívnym spôsobom. Dnes sa však nebojím povedať, že ak to niekto vníma ako moju frustráciu, môžem to pokojne pripustiť.

Som frustrovaný z toho, ako kresťanské spoločenstvo, ku ktorému patrí, pristupuje k mnohým životným situáciám jednotlivca či spoločnosti. Dal som mu najlepšie roky svojho života, svoje schopnosti a tých pár talentov, ktoré mám.

Journey is My Home

Bol som študentom medicíny, keď som v roku 1989 odchádzal stavať do rodného mesta kostol, čo nemohli postaviť jeho obyvatelia dlhé desaťročia. Vyštudoval som teológiu pod vedením učiteľov, ktorí boli nekvalifikovaní a s veľkou dávkou entuziazmu sa snažili prekonávať deficit, ktorý im zanechal komunistický režim. Nemohli študovať, cestovať, komunikovať. Je to pre mňa osobne výzva, ako verejne zrozumiteľne pomenovať a popísať situácie, ktoré sú pre spoločnosť tabu. A viem to dosť dobre pochopiť. Sám som musel vo vnútri prelomiť vlastné mlčanie o osobnom vnímaní a prežívaní.

Teologický „coming out“

Tam, kde som z étosu životného postoja na základe skúsenosti s inštitúciou rímskokatolíckej cirkvi začal byť nútený spraviť z neho „job“, tam som sa postupne začínal cítiť

predajcom náboženského produktu, o ktorého kvalite som nebol presvedčený. Nespochybnil som v sebe nikdy vieru a vzťah k Bohu. Hľadal som ho všade tam, kde som ho prestával cítiť, a niekedy som s údivom zistil, že tam asi naozaj o Pravdu nešlo. Moje pochybnosti sa týkali skoro vždy toho, ako moja cirkev verejne pôsobí, kto ju a ako spravuje a ako ja vnímam vlastný život ako verejný predstaviteľ tejto inštitúcie.

Dealeri s presvedčením, vierou a nádejou

Som stále presvedčený, že bez pravdy o človeku a o živote sa poslanstvo evanjelia postupne stáva falošnou reklamou. Jej cieľom je zabezpečiť odbyt ponúkaného produktu a vlastné prežitie. Presvedčenie manažmentu o jeho kvalite je podlomené. Analýzy a návrhy na odvážne riešenie sú vnímané ako vážne priestupky voči tisícročnej monarchistickej praxi. Z étosu sa začali stávať dobre dávkované pilulky otupujúce vedomie človeka. No navyše sa od nich ľudia postupne začali stávať závislými. V prípade evanjelia to podľa mňa nie je smiešne, ale tragické. Hoci poslanstvo samo o sebe za to nemôže. A preto môžem povedať, že som z toho smutný.

Namiesto PS: Zatiaľ však neviem, ako to zrozumiteľnejšie a dobromyseľnejšie vložiť do slov a písmen. Čo sa týka obsahu, som si ním istý viac ako formou, ktorou sú podané. A snáď na doplnenie: Príbeh Pavla z Tarzu je tým, čo mi dáva dôvod si myslieť, že aj mňa má Najvyšší rád. Stále sa považujem za kompetentného teológa a platne vysväteného rímskokatolíckeho kňaza.

Kňazi a ich (r)evolučný údel?

pondelok – 6. august 2007 – 06.42 » www.kocur.blog.sme.sk

Práve prebehla svetom posledná vlna zverejnenia príbehu čarodejníka z Hogwarthu. Čo všetko s tým súvisí, je otázkou dobrého marketingu, ale hlavne tým, že kniha si skutočne získala srdcia čitateľov. Spomínam si na to, ako som mal v ruke prvý diel a opisovanie scén z čarodejníckeho inštitútu mi nápadne pripomenulo to, čo som sám zažil. Weberova sociológia náboženstva sa postavou kňaza ako kúzelníka zaoberala už dávno, no kto to čítal... Najmä u nás na Slovensku. Možno taká stovka ľudí? a pritom je to také živé a vzrušujúce. Jasné, že nie pre všetkých, no pre mňa určite... Nástupište deväť a pol, smer Hogwarth...? Plnou parou späť. Nasleduje pomerne kontroverzné – a márnomyseľne si dovoľujem predoslať – k mysleniu provokujúce uvažovanie.

Ide o jednu zdrvujúcu samozrejmosť, ktorá sa v kresťanstve udomácnila napriek tomu, že na počiatku Ježiš aj apoštol Pavol našli najviac odporcov práve u kňazov – náboženských profesionálov súdobého chrámového judaizmu. Samozrejmosť, s akou hovoria títo profesionáli o Bohu a jeho pôsobení v tomto svete. Boh pôsobí v reči tých, čo majú k nemu *ex officio* bližšie, akosi samozrejme. Nazvime ich zhovievavo (vo „výslužbe“, no stále sa cítim jedným z nich, i keď mám dnes obyčajné občianske zamestnanie): náboženský profesionáli. Ovládajú formulky požehnaní, vedia pracovať s kadidlom, rozhodujú o tom, kto je „in“ a kto je „out“. Oni vedia, kde je b.o.h. Aj to, aký je a čo robí a kedy *and much more...*

Oni ovládajú tajomné formuly, nosia tajomný odev, oni jediní majú možnosť úplného teologického vzdelania, ktoré

je v očiach *outsiderov* zárukou kompetencie. Toto Weber vníma ako istú formu vývoja náboženského vedomia, kde kňaz funguje ako šaman, kúzelník komunikujúci s nadprirodzenými silami a vie ich aj ovládať. Kňazi jediní môžu čarovať – podľa potreby pričarujú alebo odčarujú milosť, ktorú bežný smrteľník potrebuje.

Sociologicky sa podľa Webera¹ náboženský profesionáli môžu reformovať a vyvíjať. Stanú sa z nich skôr proroci ako kúzelníci. Postupne to vedie k ich sekularizácii až demokratizácii – t. j. priblíženiu k ľudu, keď delenie na ľud a klérus reálne zanikne. To nám zatiaľ podľa mňa v rímskokatolíckej cirkvi nehrozí. V iných prezbyteriálno-kongregačných spoločenstvách² je tento vývoj už možné pozorovať. Je na to ešte čas? Kto bude mať odvahu a nájde dosť síl na túto inštitucionálnu redefiníciu súčasného chápania úlohy a postavenia kléru v kresťanstve a jeho významnejších denomináciách?

Poviete, že trepem... Napríklad, moja stará mama dodnes sníva o tom, ako dokonale mohla prežiť život v kláštore, zatiaľ čo teraz má v 92 rokoch len trápenie pri výchove svojich detí, vnúčať a pravnúčať. Pod vplyvom učenia šamanov verí stále v kúzelné čaro kláštorov, ktoré jediné poskytujú pokoj meditácie a modlitby. Práca a starostlivosť o deti ostane v jej mysli navždy trestom za „ústupky“, ktorých sa dopustila tým, že namiesto v kláštore sa jej život odohral v rodine. Moja stará mama je skvelá a múdra žena, avšak táto jej bázeň pred systémom je silnejšia ako jej životná skúsenosť. Je skvelým príkladom toho, čo za 92 rokov spraví z ľudskej mysle a vôle kúzelnícky aparát a cieľavedomá výchova k viere v túto nedotknuteľnú štruktúru.

To, ako mechanicky mnohí z našich katolíkov prijímajú a vnímajú vysluhovanie sviatostí, vnímame zvlášť v našej ponovembrovej dobe. Aj najväčší súdruhovia veria, že servilnosťou voči hierarchii si vykúpia svoju červenú minulosť.